

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20905 - Filosofia Antiga i Medieval / 1
Titulació	Grau de Filosofia - Segon curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Antonio Bordoy Fernández	10:00	12:00	Dimarts	02/09/2019	31/01/2020	BB12
<i>Responsable</i>	10:00	12:00	Dijous	02/09/2019	31/01/2020	BB11
antoni.bordoy@uib.es	10:00	12:00	Dimarts	18/02/2020	16/06/2020	BB12

Contextualització

Sota l'etiqueta "Filosofia antiga i medieval" s'inclouen un vast conjunt d'autors, obres, escoles i tradicions que, arrels de múltiples geografies, s'estenen des del final de l'època hel·lenística fins a ben entrat el segle XV. Una extensió en la qual, a més, cal afegir tot un seguit d'elements sense els quals seria incomprendible la seva evolució: l'aparició de les religions monoteïstes i de llibre, la transformació de la societat, la cultura i la mentalitat, les relacions entre cultures, les llengües vehiculars de la filosofia, la conservació i ús de les obres clàssiques, els canvis en les formes d'escriure la filosofia, etc. En aquest sentit, un estudi exahustiu de cada un dels elements resulta una tasca que, donades les hores presencials i no presencials de la matèria, és quasi bé inabarcable pel que fa als continguts. No obstant això, tampoc és possible renunciar a veure determinats elements, ja que sense ells no es pot explicar l'evolució del pensament occidental.

Per tal de poder assolir de la forma més òptima possible els objectius d'aquesta assignatura, l'esquema d'aprenentatge s'ha construït sobre tres eixos:

- 1 Evitar les reiteracions de continguts amb altres assignatures. Si bé en alguns casos la reiteració de continguts pot ajudar a l'assimilació, s'ha optat per suprimir del temari tot un seguit d'elements que l'alumne veurà en d'altres matèries, tals com Filosofia Grega (20902), Història de les Idees Estètiques (20903), Idees Polítiques (20904), Lògica I (20907), Ètica (20911), Teoria del Coneixement I (20912) i Metafísica I (20914).
- 2 Plantejar un desenvolupament no seqüencial dels continguts. Enlloc d'analitzar de manera seqüencial els elements que configuren els continguts, es prendrà com a punt de partida un text del segle XIII en el qual es condensin els elements antics i nous de la filosofia, i s'aniran organitzant els continguts i les explicacions en base a aquests. D'aquesta forma, l'assignatura s'anirà construïnt en torn a un eix de discurs que permetrà a l'alumne veure el que hi havia abans i precedir el que vindrà després, tot alhora que es veu una època determinada.
- 3 Fomentar la participació de l'alumnat. Igual que aprendre a parlar o escriure un idioma és més difícil que llegir-ho però més profitós, explicar o exposar un tema és més difícil que aprendre-ho de memòria però

Guia docent

permet retenir més elements i tractar més competències. Per aquest motiu, la matèria es construirà sobre un projecte que l'alumnat durà a terme de començament a final de l'assignatura i exposicions del treball fet.

Requisits

Recomanables

Per tal de cursar amb les millors condicions possibles aquesta matèria, és aconsellable haver cursat abans l'assignatura "Filosofia Grega" (codi 20902). És també molt recomanable disposar de fluïdesa en la lectura i el comentari de textos.

Competències

Específiques

- * Respecte per la pluralitat d'enfocaments i de tradicions filosòfiques
- * Capacitat de raonament i reflexió crítica en les argumentacions filosòfiques
- * Capacitat de relacionar les formulacions filosòfiques de diverses èpoques en el seu context històric

Genèriques

- * Capacitat de presentar i defensar públicament arguments filosòfics, oralment o per escrit, que permeti aplicar els coneixements al treball o vocació d'una manera professional
- * Capacitat de síntesi i anàlisi lògica
- * Habilitat de recerca i aprenentatge autònom i de transmissió dels coneixements tant al públic especialitzat com al no especialitzat

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Amb la finalitat de donar unitat a un temari tan extens com el que s'associa a aquesta matèria, s'ha optat per fixar com a línia conductora la recepció que es fa de l'aristotelisme al final de l'Edat Mitjana. En aquest sentit, el temari s'iniciarà a partir dels comentaris i problemes que suscita als segles XIII-XIV la recepció de l'obra natural i metafísica d'Aristòtil, per tot seguit passar a l'estudi del pensament de l'Estagirita i finalitzar amb el de l'Edat Mitjana, tancant el cercle de nou sobre les obres i els temes amb els quals s'havia iniciat el procés. En aquest sentit, els diferents punts que figuren als continguts de la guia docent es tractaran a les sessions teòriques, però l'ordre pot variar en funció de la planificació diària de les classes.

Continguts temàtics

Mòdul 1. Introducció

1. Panoràmica general: ubicació de les filosofies antiga i medieval dins la cronologia universal.

Guia docent

2. Aristòtil i l'aristotelisme: de l'època antiga a la medieval.

3. Nocions bàsiques de la qüestió aristotèlica baix medieval.

Mòdul 2. Fonaments del pensament aristotèlic

1.1. Aristòtil i el seu context: vida i obres.

1.2. La crítica d'Aristòtil a Plató: termes generals; la triple crítica (crítica de la teoria de les Idees, crítica de la teoria dels nombres ideals, crítica de la qüestió del bé).

1.3. Aristòtil i el nou mètode científic: història de la filosofia, sentit i rellevància del llenguatge.

2. Ontologia i teologia:

2.1. *La Metafísica* i la dualitat irreconciliable entre ontologia i teologia.

2.2. Fonaments de l'ontologia: la substància i les seves tipologies; les categories; la teoria hilemòrfica; potència i acte; les quatre causes; la física, els elements i el moviment.

2.3. Fonaments de la teologia: perfecció i finalitat; el primer motor (definició, contingut i moviment); l'estructura de l'univers.

2.4. Conseqüències per a l'antropologia: l'ànima i l'enteniment; el coneixement; fonaments de la praxis.

Mòdul 3. La transformació d'Occident

1. Després d'Aristòtil: síntesi de l'evolució del pensament en època hel·lenística.

2. La crisi de l'Imperi i la transformació de les societats occidentals.

3. L'aparició de les religions monoteïstes: la transformació del panorama espiritual i religió mediterrani i europeu.

Mòdul 4. La filosofia medieval

1. El significat de la filosofia medieval: el problema de la conceptualització; la relació entre filosofia i religió.

2. Escoles i tradicions: èpoques i divisions de la filosofia medieval; les fonts de la filosofia medieval; el sistema d'escriptura i producció filosòfica; filosofia antiga-medieval; filosofia islàmica; filosofia jueva; filosofia cristiana.

3. Grans qüestions de la filosofia medieval:

3.1. Qüestions fonamentals de metafísica: conseqüències de l'irrupció de la teologia; la qüestió aristotèlica; Aristòtil i l'Escolàstica.

3.2. Qüestions fonamentals de física: tendències dins la física; el problema del moviment i del repòs; la creació del món; física i matemàtica.

3.3. Qüestions fonamentals de lògica: el problema dels universals.

Metodologia docent

Per tal d'aprofitar al màxim l'assignatura, l'activitat es realitzarà de la següent forma:

* A començament de curs es lliurarà el text sobre el qual es treballarà i es dividirà per fragments i grups de treball (la dimensió dels quals dependrà del nombre i la procedència dels matriculats). Cada grup anirà

Guia docent

treballant sobre el fragment que li pertoqui i haurà de: a) fer l'exposició sobre l'anàlisi que ha fet del fragment; i b) confeccionar una memòria del treball d'anàlisi que ha anat fent i que es lliurarà a final de curs.

- * Les primeres setmanes estaran dedicades fonamentalment a explicacions de temari, per tal que es puguin aprendre els continguts i els grups disposin de material sobre el qual fer el treball.
- * S'aniran planificant les dates d'exposició dels diferents grups, que a partir del segon mes s'aniran realitzant en hores presencials.

Volum de treball

Aquesta matèria està dissenyada per tal que el volum de feina de l'alumnat es distribueixi de manera uniforme al llarg del curs. Les línies i els temes de treball de cada alumne es fixaran a l'inici del curs, s'aniran desenvolupant progressiva i contínuament i clouran a final de curs amb la presentació d'una memòria. El treball continu té com a objectiu un major aprofitament de la matèria i evitar els punts crítics de sobrecàrrega en el volum de feina.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Sessions presencials teòriques	Grup gran (G)	Les classes teòriques tenen com a objectiu dotar a l'alumne dels continguts bàsics per a poder treballar sobre els temes que conformen la matèria.	30
Seminaris i tallers	Activitats complementàries	Grup mitjà (M)	Com a complement de les classes teòriques i pràctiques, els alumnes podran completar la seva formació amb l'assistència a cursos i seminaris. En aquesta assignatura s'hi podran computar activitats culturals i informatives que s'organitzin durant el curs acadèmic 2015-16 i que tinguin relació amb l'assignatura.	5
Seminaris i tallers	Sessions presencials de treball en grup	Grup mitjà (M)	Sessions destinades a l'estudi i comentari de textos, realització d'exposicions i d'altres activitats pràctiques.	14
Classes pràctiques	Sessions presencials pràctiques	Grup gran (G)	Aquest tipus tenen com a objectiu el desenvolupament de les competències de la matèria dins del marc del contingut general del curs.	10
Tutories ECTS	Tutories presencials	Grup petit (P)	Tutories destinades a la preparació dels treballs i projectes de l'alumnat.	1

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Activitat d'estudi i treball individual	Lectura de textos filosòfics. Recerca bibliogràfica. Preparació i presentació de treballs de curs. Anàlisi dels continguts de la matèria.	60

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació de les exposicions	Preparació de les exposicions que s'aniran duent a terme al llarg del curs.	30

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació es planteja com a un procés global que va més enllà de la valoració estricta dels resultats obtinguts per part de l'alumne en proves objectives. Es tracta d'avaluar el procés educatiu, incloent-hi tots els elements que ho configuren: a) rendiment de l'alumne; b) assoliment dels objectius tant teòrics com a pràctics; c) la tasca docent.

L'avaluació serveix per informar l'alumne de l'estat del seu procés d'aprenentatge, i el professor sobre el grau d'acceptació de les estratègies educatives emprades.

L'avaluació de l'alumne es durà a terme a partir de la seva participació a les sessions pràctiques, l'assistència a les activitats complementàries (conferències, seminaris...), l'assistència a les tutories, l'acompliment dels terminis fixats en la realització dels treballs amb el corresponent lliurament i el resultats obtinguts a les proves objectives realitzades al llarg del curs.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Sessions presencials de treball en grup

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Sessions destinades a l'estudi i comentari de textos, realització d'exposicions i d'altres activitats pràctiques.
Criteris d'avaluació	Estructuració de l'exposició, claredat i ordre dels continguts, capacitat d'expressió i exposició.

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Guia docent

Sessions presencials pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Aquest tipustenen com a objectiu el desenvolupament de les competències de la matèria dins del marc del contingut general del curs.
Criteris d'avaluació	Preparació, participació i intervenció en les sessions.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Tutories presencials

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Tècniques d'observació (recuperable)
Descripció	Tutories destinades a la preparació dels treballs i projectes de l'alumnat.
Criteris d'avaluació	Preparació, assitència i participació a les tutories ECTS.

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari B

Activitat d'estudi i treball individual

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Lectura de textos filosòfics. Recerca bibliogràfica. Preparació i presentació de treballs de curs. Anàlisi dels continguts de la matèria.
Criteris d'avaluació	Realització d'una memòria final de tot el treball de curs.

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B

Preparació de les exposicions

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Tècniques d'observació (recuperable)
Descripció	Preparació de les exposicions que s'aniran duent a terme al llarg del curs.
Criteris d'avaluació	Grau de preparació de les exposicions, anàlisi de continguts i de l'esquema expositiu, preparació de materials complementaris

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

* Bordoy, A., *Enseñar filosofía en los albores de la Universidad (1200-1240). Estudio histórico acompañado del «Acceso de los filósofos a las siete artes liberales»*, Madrid 2018.

Guia docent

- * Kenny, A. (ed.), *The Oxford History of Western Philosophy*, Oxford 2000.
- * Gracia, J.G. & Noone, T.B. (eds.), *A Companion to Philosophy in the Middle Ages*, London 2003.
- * Pasnau, R. (ed.), *The Cambridge History of Medieval Philosophy*, Cambridge 2010.
- * Lagerlund, H. (ed.), *Encyclopedia of Medieval Philosophy. Philosophy Between 500 and 1500*, Dordrecht 2011.

Bibliografia complementària

Donada la metodologia de la matèria, la bibliografia complementària s'anirà donant al llarg del curs.

